

Fraude met toevoegingen in Groningen

‘Ga niet sjoemelen met het systeem’

Fraude met aantal toevoegingen? ‘Het komt voor, maar binnen redelijke marges.’

Tatiana Scheltema

Toevoegingen aanvragen op naam van kantoorgenoten die van niets wisten. En dat structureel, jarenlang. Onlangs kwam aan het licht dat twee advocaten van het Groningse kantoor Tiebout Advocaten tussen 2006 en 2009 zo’n 450 aanvragen hebben vervalst. De Raad voor Rechtsbijstand deed aangifte tegen de advocaten. Het bericht haalde de landelijke pers: ‘Groningse advocaten frauderen met overheidsgeld’, schreef het *Dagblad van het Noorden* op 13 augustus. De *Volkskrant*, *Telegraaf* en talloze nieuwssites namen het bericht over.

Initiatiefnemer van de fraude Ron van Asperen erkent dat hij fout zat (hoewel hij het aantal van 450 bestrijdt). Sinds 1984 voert hij een sociale praktijk: arbeidsrecht, sociaal zekerheidsrecht, vreemdelingenrecht. En al sinds de oprichting van de Raden voor de Rechtsbijstand in 1994 ligt hij overhoop met de subsidieverstrekkers uit Leeuwarden. Die interpreteerden de Wrb consequent strenger dan alle andere raden bij elkaar, en wezen zijn aanvragen telkens weer af.

Daartegen kwam hij steeds vaker in het geweer. ‘Het bracht me ertoe om een toevoeging voor bezwaarprocedures tegen de raad aan te vragen – het is immers een overheidsbesluit. De Raad van State kon daar uiteindelijk niet omheen. Dat zette kwaad bloed.’ Sindsdien voert de raad, zegt Van Asperen, een soort hetze tegen hem: ‘Volgens mij proberen ze alles op mij uit om toevoegingen af te wijzen.’

Onzin, reageert communicatieadviseur Anja van Baarsen van de Raad voor Rechtsbijstand in Utrecht. ‘We toetsen iedereen aan dezelfde regels. Maar Van Asperen wijkt wel verder af dan anderen.’ Inderdaad wees Van Asperen zelden ie-

mand de deur, zodat hij zijn quotum van 250 toevoegingen vaak al rond de pruiementijd had bereikt. Moest hij nieuwe klanten dan nee verkopen? Liever niet. Tegelijkertijd interesseerden andere advocatenkantoren zich steeds minder voor de sociale praktijk.

Met open vizier

Dus de zaken stroomden binnen. Toch wordt de kwaliteit van zijn werk door niemand betwist. De pijn zit ’m, volgens Van Asperen, in de starre grens van het quotum. ‘Die grens is inderdaad redelijk arbitrair,’ meent de Bossche deken Henk van Dijk. ‘Van Asperen heeft een punt als hij zegt dat hij wel meer dan 250 zaken kan doen zonder dat de kwaliteit eronder lijdt. Dus dan moet je dát aanpakken. Maar strijd wel met open vizier, ga niet sjoemelen met het systeem.’

Want het slaat terug op de hele beroepsgroep, en nu de gefinancierde rechtshulp toch al flink onder druk staat, komt dat behoorlijk ongelegen. Landelijk deken Jan Loorbach reageert dan ook licht verbolgen op de affaire. ‘We moeten nagaan of het incidenten zijn, of dat er een patroon achter zit. Kennelijk doet de mogelijkheid zich voor, is het aantrekkelijk om te doen, en moeten we ervan uitgaan dat de mens soms wel eens een zwak moment heeft. We zullen het gesprek met de plaatselijke dekens en de Raad voor Rechtsbijstand daarover zeker aangaan.’

Na een rondgang langs lokale dekens lijkt de Groningse zaak eerder uitzondering dan regel. Zo is Henk van Dijk uit Den Bosch een dergelijke zaak nog niet tegengekomen, wat niet wil zeggen dat het systeem niet gevoelig is voor fraude: ‘Ik had onlangs een piketadvocaat die een voetbalelftal bezocht, en voor alle elf

spelers een aparte reiskostenvergoeding had aangevraagd, en gekregen. De zaak ging rollen toen de opvolger mij erop attendeerde. Ik vond het merkwaardig dat de raad daar blijkbaar geen piepsysteem voor heeft ingebouwd. Anderzijds: het idee dat dat nodig zou zijn is verschrikkelijk.’

Ook in het grootste arrondissement, Amsterdam, heeft de deken ‘geen enkele indicatie’ dat er regelmatig op grote schaal wordt gefraudeerd. ‘Mijn beeld, gebaseerd op de afgelopen vier jaar, is dat het wel voorkomt, maar binnen redelijke marges,’ zegt deken Germ Kemper. ‘Wij overleggen halfjaarlijks met de Raad voor Rechtsbijstand. Daar worden wel eens advocaten genoemd die stevig aan hun tax zouden zitten. Maar dat willen ze dan zelf uitzoeken. Begrijpelijk: de raad heeft het beste inzicht in de gegevens. Vaak hoor je er niks meer over.’

Niet meer afstand

Toezicht werkt het best als je er dicht op zit, beaamt ook de Haagse deken Ernst van Win. ‘Het is wellicht paradoxaal, maar omdat wij weten wat betrouwbaarheid betekent, geven mensen eerder signalen af.’ Hij noemt de zaak van de vorig jaar voor het leven geschrapte vreemdelingenadvocaat Thissen. ‘Daar kwam ik dat tegen. Maar die is dan ook geschrapt. Het dekenaal toezicht heeft dus goed gewerkt. Dat zie je nu ook in Groningen.’

Nog méér afstand, door het aanstellen van een externe toezichthouder zoals staatssecretaris Teeven nu voorstelt, zal dan ook contraproductief werken, menen de dekens. Van Win: ‘Alle informele signalen die we nu van rechters, officieren van justitie, of collega-advocaten krijgen zullen wegvallen, omdat men de zaak niet meer vertrouwt.’